

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2008
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.** Στο απόσπασμα υπάρχει πληθώρα παραδειγμάτων που αφορούν το αυτοβιογραφικό στοιχείο που χαρακτηρίζει τη διηγηματογραφία του Γ. Βιζυηνού. Ενδεικτικά αναφέρουμε:
- α.** “ Άλλην ἀδεορφήν ... Άννιώ. Ἦτον ἡ χαϊδευμένη τῆς μικρᾶς ἡμῶν οἰκογενείας...”
Το πρόσωπο και το όνομα είναι πράγματι υπαρκτό και ανήκει στην οικογένεια του Βιζυηνού.
- β.** “... , τὰ φορέματα τοῦ μακαρίτου πατρός μας...”, “Ἄφ’ ὅτου ἀπέθανεν ὁ πατήρ μας....” Ο πατέρας του Βιζυηνού είχε πεθάνει και η χήρα μητέρα του ανατρέφει μόνη της τα παιδιά.
- γ.** “ Ἐν τούτοις ἡ ἀσθένεια τῆς Ἄννιῶς...”
Η αρρώστια της Αννιώς σημαδεύει όλη την οικογένεια κι αποτελεί οδυνηρό βίωμα.
- B.1.** Ο Βιζυηνός κατορθώνει να διεισδύσει στα μύχια της ψυχής των ηρώων του και χρησιμοποιώντας τις γνώσεις του στην ψυχολογία διαφοροποιείται από τους μέχρι τότε ηθογράφους.
Μπορούμε να πούμε ότι καινοτομεί στο ηθογραφικό δῆγημα καθώς προσθέτει τη διάσταση της ψυχογραφίας και πλάθει το μικρόκοσμο της κλειστής επαρχιώτικης κοινωνίας με απaráμιλλη ζωντάνια και παραστατικότητα. Τα παραπάνω που αποτελούν και άποψη πολλών μελετητών όπως του Κ. Μπαλάσκα πιστοποιούνται και επαληθεύονται απόλυτα στό συγκεκριμένο απόσπασμα.
Ἐτσι ο αναγνώστης εντυπωσιάζεται από την αγγελική φιγούρα της Αννιώς "Πρόσωπον ἐκ φύσεως ρεμβῶδες και μελαγχολικόν ... γλυκεῖά τις ἰλαρότης..." και ακόμα περισσότερο από το χαρισματικό χαρακτήρα "... τους καρπούς, οὐς αἰ γειτόνισσαι τῇ ἔφερον ὡς «ἀρρωστικόν», και τούς ἐμοῖραζεν εἰς ἡμᾶς..." και "ἡ πρός ἡμᾶς τρυφερότης τοῦ κορασίου ἀντί νά ἐλαττοῦνται προῖούσης τῆς ἀσθενείας του, ἀπεναντίας ἠῤῥξανεν".
Επίσης συμπάσχει με τη χήρα μάνα, μια γυναίκα εγκλωβισμένη στο κλειστό περιβάλλον "ἐντρέπετο νά κάμη χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας..." και κυρίως απελπισμένη, αμαθή και διαθέσιμη προς κάθε εκμετάλλευση. " Ἡ μήτηρ μου ἦτο μᾶλλον εὐλαβής...Ἄλλά μετ’ ὀλίγον μετέβαλε γνώμην... Ἡ θρησκεία ἔπρεπε νά συμβιβασθῇ μέ τήν δεισιδαιμονίαν..."
Αυτή ακριβώς την εκμετάλλευση ειρωνεύεται μάλιστα ο Βιζυηνός στο πρόσωπο του παγαπόντη κι απατεωνίσκου γιατρού-κουρέα, διαγράφοντας αριστοτεχνικά, με δόσεις πικρού σαρκασμού, μια καρικατούρα γνωστή στις επαρχιακές κοινότητες της εποχής, όπου βασίλευε η αμάθεια κι η ευπιστία.

Η παρουσία αλλά και ο λαϊκός του λόγος “Είμαι γέρος μωρή έλεγε...” επιβεβαιώνει την ψυχογραφική δύναμη του συγγραφέα και την τέχνη του να ζωντανεύει πρόσωπα και καταστάσεις.

Β.2. Η γλώσσα του Βιζυηνού είναι η καθαρεύουσα όπως αυτή χρησιμοποιείται στην πεζογραφία της εποχής του, και η καθημερινή γλώσσα της πατρίδας του. Μιλώντας ως συγγραφέας της ώριμης ηλικίας χρησιμοποιεί λόγιους τύπους: “ένεδυε, ήγόραζε, ήμεθα, συνηγμένους, συνεκεντρούντο, άγογγύστως, χερσί”.

Στα διαλογικά μέρη χρησιμοποιεί τύπους λαϊκής γλώσσας: “είμαι γέρος μωρή, δέν βλέπουν καλά τά μάτια μου”.

Διαπιστώνεται επίσης η καθημερινή γλώσσα της πατρίδας του, Βιζύης σε φράσεις της θρησκευτικής παράδοσης: “έξωτικόν”, “ό έξω από έδω” και σε ιδιωματικά στοιχεία: “έβαλεν τήν έντροπήν κατά μέρος..., άν δέν τό «τσούξω» κομμάτι...”.

Χρησιμοποιεί ά' πληθυντικό πρόσωπο εκπροσωπώντας την οικογένεια: “ Άλλην άδερφήν δέν είχομεν παρά μόνον την Άννιώ ” και παρατατικό (έπήγαινε, έγνωρίζαμεν έβλεπεν), ά' πρόσωπο (ένθυμούμαι) άόριστο (ένίκησε, έλησμόνησε) και διάλογο (είμαι γέρος...). Όλα αυτά συνιστούν μια «ιδιότυπη διγλωσσία».

Γ. Η κοινωνική θέση της γυναίκας στην εποχή του συγγραφέα, κατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα και πιο συγκεκριμένα στην πατρίδα του την Ανατολική Θράκη ήταν υποδεέστερη και δεν της επέτρεπε συμμετοχή σε ευρύτερες δραστηριότητες. Για τις γυναίκες που βίωσαν την απώλεια του συζύγου σε νεαρή ηλικία οι απαγορεύσεις ήταν αυστηρότερες και μεγαλύτερες. Ακόμα και η έξοδος από το σπίτι εθεωρείτο αξιόμηπη. Ωστόσο, κάθε πολύτεκνη μητέρα ακόμα και στη συντηρητική αυτή χώρα όπου η μέριμνα για τα δικαιώματα της γυναίκας ήταν ανύπαρκτη, έπρεπε να αναλαμβάνει την ανατροφή των παιδιών άρα και να χαίρεται κάποιες ελευθερίες. Και ενώ η μητέρα του αφηγητή και χήρα τηρεί με το παραπάνω τις δεσμεύσεις της ηθικής της εποχής της ως μητέρα με άρρωστο παιδί παρακάμπτει κάθε ενδοιασμό και κινείται ελεύθερα προκειμένου να σώσει το παιδί της.

Δ. Οι αναλογίες του αποσπάσματος του έργου του Παπαδιαμάντη με το έργο του Βιζυηνού είναι προφανείς. Και στα δύο γίνεται αναφορά σε μια μικρή επαρχιακή κοινωνία όπου οι προκαταλήψεις, οι προλήψεις και η θρησκοληψία κυριαρχούν. Έτσι γίνεται λόγος και στον Παπαδιαμάντη για μάγια και μαγανείες καθώς και για θρησκευτικά τελετουργικά στην Αγία Τράπεζα με παρακλήσεις, δεήσεις και λαμπάδες ως αφιερώματα για να εισακουστούν.

Βέβαια τα μάγια και οι γητειές έρχονται σ' αντίθεση με τη θρησκεία (που όμως τις αποδέχεται ως υπαρκτές και μάλιστα τις θεραπεύει) αλλά στο Βιζυηνό η απελπισμένη μάνα τις συνδυάζει σε μια ύπατη προσπάθεια να σωθεί η άρρωστη κόρη. Στον Παπαδιαμάντη υπάρχει επίσης μια δυναμική μητέρα, αυταρχική, θρησκόληπτη κι ευκολόπιστη που βέβαια δεν έχει ν' αντιμετωπίσει μιας αντίστοιχης σοβαρότητας κατάσταση. Προσπαθεί να σώσει τον “ερωτοχτυπημένο” γιο από τα μάγια ώστε να μην παντρευτεί καταφεύγοντας στην εκκλησία και

δείχνοντας τη μητρική στοργή στην κάθε λεπτομέρεια του τελετουργικού. Εδώ η σωτηρία αναζητιέται σε συγκεκριμένο πρόσωπο, στην Αγία Αναστασία τη Φαρμακολύτρια που απαιτεί και ιδιαίτερη λειτουργία απ' τη μάνα “έξωσεν τόν ναόν της έπτά φορές ...μέ κηρίον έκατονταόργιον ...” που θυμίζει τις ενέργειες της μάνας του Βιζυηνού “ νά δέση μιά λωρίδα από τό φόρεμα τής Άννιώς...κομίζουσα λαμπάδα κιτρίνου κηροῦ...”

Σε κάθε περίπτωση, “η χαϊδεμμένη” Αννιώ και “ο μονάκριβος υιός” θεωρούνται δέσμιοι της αρρώστιας και του έρωτα αντίστοιχα εξαιτίας κάποιας μαγγανείας και η προσφυγή στην εκκλησία μ' ένα δεισιδαίμονα και πάλι τρόπο θεωρείται δεδομένη, περιεχόμενο μιας αφήγησης και οι δυο συγγραφείς πλαισιώνουν με την προσωπική τους αμφισβήτηση και ειρωνεία.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ «ΕΠΙΛΟΓΗ»
Καλαμάτα